

DEVELOPMENT OF PRODUCTIVE POTENTIAL AND REGIONAL ECONOMY

УДК 35.075.5(477)
JEL M11, M10, R58

DOI: 10.26906/EiR.2021.4(83).2520

ПОМИЛКОВЕ ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ «АДМІНІСТРУВАННЯ» І ЙОГО ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

Гришко Володимир Васильович*, доктор економічних наук,
професор, заслужений економіст України,
посадова особа місцевого самоврядування 1 рангу, 1 категорії.
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

* ORCID 0000-0001-9183-4008

© Гришко В.В., 2021

Стаття отримана редакцією 08.11.2021 р.
The article was received by editorial board on 08.11.2021

Вступ. Як зазначено в Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [3], однією з загроз безпеці держави є слабкість органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, насамперед на регіональному та місцевому рівнях, що проявляється у відсутності ініціативи, досвіду та компетенцій особливо в царині стратегічного управління.

Теорія і практика управління перебуває в перманентному пошуку ефективної системи управління, яка була б адекватною діючим умовам в економіці і суспільстві.

Про це свідчить огляд наукових напрацювань двадцятого століття про управління, де ми бачимо постійний процес удосконалення, породження нових ідей: Ф. Тейлор – теорія наукового управління; А. Файоль – класична школа менеджменту; М. Фоллет – гармонія стосунків; П. Друкер – управління за цілями; М. Вебер – ефективна бюрократія; У. Оучі – теорія Z; М. Грегор – теорія ХУ; Т. Пітерс – теорія 7S та інші.

При цьому нові ідеї не завжди опереджали практику, яка виявлялася складнішою, глибшою та різноманітнішою ніж теоретичні узагальнення. Тому питання теоретичних досліджень і розробок є і буде постійно актуальним.

Метою дослідження є узагальнення існуючих методологічних підходів щодо розуміння і здійснення функції адміністрування, виявлення їх впливу на ефективність стратегічного управління розвитком регіону, формулювання нового розуміння об'єднувальної функції управління-адміністрування.

Основний матеріал і результати. 5 серпня 2020 року Постановою КМУ № 695 затверджена Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки [3].

Стратегічною метою цієї стратегії є розвиток та єдність, орієнтовані на людину – гідне життя в згуртованій, децентралізованій, конкурентоспроможній і демократичній Україні, забезпечення ефективного використання внутрішнього потенціалу територій, що створює умови для підвищення добробуту.

Три стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави.
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності.
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

Досягненню цих важливих цілей не сприятиме слабкість публічних інституцій в Україні і особливо в її регіонах. За субіндексом «державні інституції» індексу глобальної конкурентоспроможності всесвітнього економічного форуму Україна займає 104 місце [7].

І тому абсолютно обґрунтованим є судження авторів державної стратегії регіонального розвитку про те що «інституційна спроможність стратегічного розвитку базового рівня врядування перебуває на початковому етапі».

На наш погляд, це тісно пов'язане з неадекватним рівнем управління, з неповним забезпеченням адміністративної функції, зокрема з очевидною недооцінкою значення стратегічного планування і управління, що проявляється в заниженому горизонті стратегій, формалізмі, нерозумінні тощо.

Стратегічне бачення і стратегія це найважливіша складова функції адміністрування. Проблема полягає і в тому, що поняття «адміністрування» у теорії і практиці трактується неоднозначно і це ускладнює формування дієвих, ефективних систем адміністрування як в публічній, так і в бізнесових сферах.

Трактування здійснюється в широкому і вузькому значенні, в позитивному і негативному значенні. Зокрема в свідомості багатьох закріпився стереотип, що адміністрування – це керівництво, засноване на примусових методах управління, нав'язуванні волі вищих посадових осіб нижчим, виданні наказів без логічного обґрунтування, на підставі суб'єктивних рішень.

Велика Українська Енциклопедія це поняття трактує в трьох підходах [2]:

1. Управлінська діяльність посадових осіб, що має чітко регламентовані функції.
2. Уміння практично організувати розпорядчу та виробничу діяльність.
3. Стиль управління, за якого діяльність фокусується на процедурах і контролі правильного виконання розпоряджень.

Ці та більшість інших трактувань поняття адміністрування об'єднує ідея, що основна функція адміністрування-втілення в життя управлінських рішень, реалізація поставлених завдань.

Виникає питання, а хто ж приймає управлінські рішення, визначає мету, цілі, стратегію?

Це завдання якої функції управління і яке відношення до цього має адміністративна функція?

Звернемося до А. Файоля – автора класичної школи менеджменту, який визначив шість функцій та п'ять основних елементів управління [8].

За А. Файолем існує шість функцій управління:

1. Технічна (виробництво продукції);
2. Комерційна (купівля, продаж, обмін);
3. Фінансова (залучення і ефективне використання фінансових ресурсів);
4. Охоронна (зменшення ризиків);
5. Облікова (фіксація реального стану);
6. АДМІНІСТРАТИВНА, яка складається з п'яти елементів.

Складові елементи функції адміністрування за А. Файолем: передбачення (постановка цілей, стратегія); організування; розпорядництво (реалізація планів); координація (узгодження дій); контроль.

Ми бачимо, що АДМІНІСТРАТИВНА функція управління забезпечує практично всі загальні функції менеджменту (планування, організування, мотивація, контроль).

Робимо наголос на тому, що першим елементом функції адміністрування А. Файоль ставить ПЕРЕДБАЧЕННЯ.

Згідно академічного тлумачного словника, передбачення – це метод визначення опису об'єктів, явищ, які ще не існують на момент дослідження, але можуть бути в майбутньому [1].

Очевидно мова йде про планування перспективи, про стратегічне бачення мети, цілей, завдань і шляхів їх досягнення.

На основі вище приведенного, власних знань та досвіду приводимо наше визначення поняття адміністрування. Адміністрування – управлінський системно-ситуаційний комунікаційний процес прийняття управлінських рішень по організації ефективної колективної роботи по розробці, інституалізації і реалізації мети, цілей і завдань (стратегії і тактики) організації.

Спрощений варіант: адміністрування – управлінський процес по розробці і реалізації стратегії і тактики організації.

Принципова відмінність нашого трактування в тому, що адміністрування це не лише реалізація рішень зверху, а розробка і реалізація власних рішень.

Мова про ініціативу і підприємливість місцевих органів державної влади і особливо органів самоврядування, що стало реальним після реформи децентралізації де-юре і не стало де-факто.

На наш погляд саме цей фактор є визначальним в низькому рівні підприємницької активності, непродуктивній регіональній економіці, низькому рівні конкурентоспроможності територій.

Більше того під поняттям розробка власних рішень ми перш за все розуміємо планування, яке, априорі, може бути ефективним за умови реалізації певної стратегії, яка чітко окреслює мету, цілі і завдання регіону, громади, організації на період не менше п'яти років.

Що ми маємо де-факто? Стратегії, особливо механізми координації і інструменти моніторингу результативності, розробляються формально і декларативно і, як результат, рівень досягнення задекларованих індикаторів є незадовільним. Поміж інших факторів ми це пов'язуємо з тим, що в широко розповсюджених трактовках функції адміністрування відсутній найважливіший елемент – стратегічне планування.

Враховуючи, що функцію адміністрування, як об'єднувальну, мають забезпечувати керівники різних рівнів, а державне регулювання розвитку територій здійснюється в межах нового управлінського підходу, згідно з яким держава та регіони розглядаються не як супідлеглі системи влади, а як системи з розподіленими центрами управління, зорієнтовані на власні інтереси та цілі, питання стратегічного планування на рівні регіонів, громад, організацій стає гостро актуальним і вимагає адекватних змін в трактування і розуміння адміністративної функції управління.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отримані результати досліджень засвідчують застарілу ідею трактування і розуміння найважливішої для ефективного управління регіону, території, громади, організації адміністративної функції, зведення її до забезпечення виконання прийнятих рішень, розпоряджень і вказівок зверху. В умовах децентралізації владних повноважень і відповідальності для ефективного управління стратегічним розвитком регіоном на перший план виходить не виконавча, а творча складова управлінського процесу.

В нових реаліях для керівників всіх рівнів найважливішою умовою ефективності є усвідомлення того, що розв'язання складної проблеми розвитку об'єкту управління має стартувати з розробки стратегії з горизонтом планування не менше п'яти-десяти років залежно від складності проблеми. Всі послідовні адміністративні дії і процеси повинні підпорядковуватися меті, цілям і завданням, передбачених довгостроковою стратегією. Інакше це буде схожим на ходіння по замкнутому колу, що в кращому випадку не сприяє розвитку регіону, території, громади, організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Академічний тлумачний словник. URL: <http://sum.in.ua>
2. Велика Українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр.: Гостанова КМУ № 695 від 05.08.2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Конституція України від 28.06/1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про місцеве самоврядування : Закон України від 25.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 09.04.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
7. Україна опустилася на 85-те місце в щорічному рейтингу конкурентоспроможності WEF. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/617843.html>
8. Функції управління за А. Файолем. URL: <https://osvita.ua/vnz/reports/management>

REFERENCES:

1. Akademichniy tлумachnyi slovnyk. Available at: <http://sum.in.ua>
2. Velyka Ukrainska entsyklopediia. Available at: <https://vue.gov.ua>
3. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 rr.: Postanova KМУ № 695 vid 05.08.2020 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
4. Konstytutsiia Ukrainy vid 28.06 1996 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254-%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Pro mistseve samovriadvannia: Zakon Ukrainy vid 25.05.1997 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 r. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
7. Ukraina opustylasia na 85-te mistse v shchorichnomu reitynhu konkurentospromozhnosti WEF. Available at: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/617843.html>
8. Funktsii upravlinnia za A. Faiolem. Available at: <https://osvita.ua/vnz/reports/management>

УДК 35.075.5(477)

JEL M11, M10, R58

Гришко Володимир Васильович, доктор економічних наук, професор, заслужений економіст України, посадова особа місцевого самоврядування 1 рангу, 1 категорії. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка». **Помилкове трактування поняття «адміністрування» і його вплив на ефективність стратегічного управління розвитком територій.**

У статті визначено зміст поняття управлінської функції «адміністрування». Узагальнено існуючі методичні підходи щодо його розуміння та здійснення. Досліджено взаємозв'язок понять регіональний розвиток, стратегія і адміністрування. Обґрунтовано наявність помилкового і не повного трактування поняття адміністрування і його негативний вплив на стратегічний розвиток регіону, згідно з яким основна складова функції адміністрування зводиться до втілення в життя управлінських рішень, реалізації поставлених завдань.

При цьому поза увагою залишається така його важлива складова, як стратегія і стратегічне планування з визначенням мети, цілей і постановки завдань. Сформульовано нове розуміння досліджуваної дефініції, де поняття адміністрування розуміється як управлінський системно-ситуаційний комунікаційний процес прийняття управлінських рішень по організації ефективної колективної роботи по розробці, інституалізації і реалізації мети, цілей і завдань (стратегії і тактики) організації.

Ключові слова: управління, адміністрування, стратегія, функції менеджменту, управлінські рішення, регіональний розвиток.

UDC 35.075.5(477)

JEL M11, M10, R58

Volodymyr Grishko, Doctor of Economics, Professor, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic», Honored Economist of Ukraine, official of local self-government 1 rank 1 category. **Wrong interpretation of the concept of «administration» and its influence on the efficiency of strategic management of territorial development.**

The article defines the content of the concept of management function «administration». The existing methodological approaches to its understanding and implementation are generalized. The relationship between the concepts of regional development, strategy and administration is studied. The existence of erroneous and incomplete interpretation of the concept of administration and its negative impact on the strategic development of the region, according to which the main component of the function of administration is reduced to the implementation of management decisions, implementation of tasks.

This ignores such an important component as strategy and strategic planning with the definition of goals, objectives and objectives. A new understanding of the studied definition is formulated, where the concept of administration is understood as a managerial system-situational communication process of making managerial decisions to organize effective collective work to develop, institutionalize and implement the goals, objectives and tasks (strategies and tactics) of the organization.

Key words: management, administration, strategy, management functions, managerial decisions, regional development.